

Aftale om budget 2023 og overslagsårene 2024-2026

Såvel verdensøkonomien som den danske økonomi er i forlængelse af corona-epidemi og krigen i Ukraine ramt af meget høje prisstigninger og usikkerhed. Det gælder også kommunernes økonomi. Årets økonomiaftale mellem regeringen og KL blev benævnt en kriseaftale. Der blev her kun afsat midler til det mest nødvendige. Regeringens finanslovsforslag har herudover signaleret, at kommunerne kigger ind i fremtid, hvor de kommunale velfærdsområder ikke kan forvente at blive prioriteret på niveau med tidligere.

De økonomiske rammer for kommunens budgetlægning 2023-2026 har derfor været stramme og der er stor usikkerhed omkring, hvordan økonomien vil udvikle sig i løbet af budgetperioden.

Aftalepartierne har med det afsæt indgået en budgetaftale for 2023-2026, hvor det er prioriteret, at fastholde en ansvarlig styring af kommunens økonomi. Der er tale om en aftale med fokus på det væsentligste – herunder den kapacitetsudvidelse der er brug for på serviceområderne i takt med at kommunen vokser. Herudover er det i særlig grad prioriteret, at give bedre økonomiske rammer til socialområdet, så området er bedre rustet til at finde faglige forsvarlige løsninger til den fortsatte stigning i antallet af særligt dyre enkeltsager.

På de øvrige serviceområder er det blandt andet prioriteret, at fastholde målsætningen om andelen af uddannede pædagoger i kommunens daginstitutioner, videreføre ekstra midler til 2-lærerordning på folkeskoleområdet, afsætte yderligere midler til forebyggelse på sundhedsområdet og kompensere den kollektive bustrafik for stigende brændselspriser i 2023.

Aftalen indeholder også en række nye investeringer på anlægsområdet. Blandt andet yderligere midler til et nyt plejecenter i Dronningborg, flere pladser på daginstitutionsområdet, renovering af svømmehallen på Nørrevangsskolen og områdefornyelse i landdistrikterne.

Herudover er der med budgetaftalen fastlagt en ny 10-årig investeringsplan på anlægsområdet, som dækker perioden frem til 2032. Planen indebærer et gradvist stigende anlægsniveau, som skal sikre, at der også i årene frem kan ske byggeri af nødvendige nye kommunale institutioner samtidigt med, at opsparringen til Klimabroen fortsat forøges gradvist.

Budgetændringer som følge af demografisk udvikling

Aftalepartierne ønsker at fastholde, at budgetterne på de store serviceområder reguleres i takt med de demografiske ændringer i befolkningen. Den beregnede stigning fra 2022 til 2023 på i alt 47,8 mio. kr. udmøntes derfor fuldt ud til fagområderne fra den centralt placerede demografipulje jf. tabellen nedenfor:

Demografiregulering (1.000 kr.)	2023	2024	2025	2026
Dagtilbud	9.410	9.410	9.410	9.410
Social	12.237	12.237	12.237	12.237
Omsorg	26.123	26.123	26.123	26.123

Demografireguleringen på skoleområdet er allerede indeholdt i basisbudgettet 2023-2026.

De beregnede stigninger fra 2024 og frem fastholdes i den centralt placerede demografipulje og vil blive udmøntet i forbindelse med de kommende års budgetlægninger.

Afbureaukratisering og mindre administration (1,5 mio. kr. i 2024 og frem)

Kommunen arbejder allerede i dag fokuseret med automatisering og effektivisering af arbejdsgange – og afskaffelse af unødigt eller ikke-værdiskabende bureaukrati og dokumentation. Som en del af finansieringen af Arne-pensionen på beskæftigelsesområdet, er det blandt andet forudsat, at der skal indføres mere effektive arbejdsgange. Tilsvarende forventes den nye Ældrelov at nedbringe administrative krav på omsorgsområdet. I den forbindelse er der allerede i basisbudgettet på omsorgsområdet indlagt en reduktion/effektivisering på 2,0 mio. kr. som følge af en forventet vedtagelse af lovgivning, der medfører mindre bureaukrati og dokumentation.

Aftalepartierne anerkender det arbejde der allerede pågår i forvaltningen og ønsker, at der igangsættes en proces som kan sætte endnu større fokus på afskaffelse af overflødige arbejdsgange og administrationsopgaver – helt ude i de enkelte institutioner. Dette skal sikre mere tid til kerneopgaverne ude i serviceområderne.

Aftalepartierne er endvidere enige om, at processen ligeledes skal indeholde en egentlig analyse af kommunens samlede administration – et servicetjek der skal belyse eventuelle potentialer for en bedre eller mere effektiv opgaveløsning.

Ovennævnte proces og analyse skal involvere medarbejderne og deres forslag til helt konkrete ændringer. På baggrund heraf udarbejder forvaltningen en samlet afrapportering inkl. et katalog med forslag, som der politisk kan tages stilling til i forbindelse med drøftelserne om budget 2024-2027. Aftalepartierne forudsætter i den forbindelse, at der i forlængelse heraf kan gennemføres reduktioner på administration svarende til minimum 1,5 mio. kr. årligt fra 2024 og frem.

Anlægsområdet – investeringsplan 2023-2032

Aftalepartierne er enige om en ny 10-årig investeringsplan på anlægsområdet (se særskilt bilag). Forslaget indebærer en gradvis forøgelse af kommunens anlægsbudget, som blandt andet tager højde for behovet for udbygning af kapacitet på serviceområderne som følge af den demografiske udvikling samt en videreførelse af den gradvist stigende opsparring til Klimabroen.

Investeringer på anlægsområdet er beskrevet i kommunens økonomiske politik og prioriteres generelt ud fra tre overordnede kriterier; 1) Demografisk betinget udbygningsbehov, 2) Genopretning og vedligehold af kommunens eksisterende kapitalapparat samt 3) Nye udviklingstiltag.

Som udgangspunkt revurderes den 10-årige investeringsplan ved starten af en ny byrådsperiode. Aftalepartierne er dog i den forbindelse opmærksomme på, at kravet til anlægsinvesteringer stiger i takt med at kommunen vokser. Aftalepartierne er derfor indstillet på, at der kan blive behov for at revurdere ambitionsniveauet i den 10-årige investeringsplan allerede i indeværende byrådsperiode.

Børn og Familie

Uddannede pædagoger (3,1 mio. kr. i 2024 stigende til 5,3 mio. kr. i 2026 og frem)

Der er nationalt besluttet minimumsnormeringer på 1:3 voksne i vuggestuen og 1:6 voksne i børnehaven gældende fra 2024 i alle landets kommuner.

Randers Kommune prioriterer børnene, og et samlet byråd traf derfor i 2021 en række lokale beslutninger i forbindelse med implementering af minimumsnormeringerne, som betyder, at der på dagtilbudsområdet er et endnu højere ambitionsniveau end den nationale lovgivning.

På linje med kommunens øvrige serviceområder, er der på dagtilbudsområdet udarbejdet forslag til, hvorledes effektiviseringskravet fra 2024 og frem kan udmøntes. Områdets økonomi består hovedsageligt af udgifter til lønninger, så det er ikke muligt at udarbejde forslag uden at størstedelen af disse berører antallet og/eller sammensætningen af medarbejdere på området. Aftalepartierne anerkender dette, men ønsker ikke at gå på kompromis med målsætningen om, at andelen af uddannede pædagoger skal øges til 65%.

Forvaltningens forslag om ændret medarbejdersammensætning, hvor PAU'er blev medregnet som uddannet personale, gennemføres derfor ikke. Dette betyder en merudgift ift. forudsætningerne i det udarbejdede effektiviserings- og besparelseskatalog på 3,1 mio. kr. i 2024, 4,2 mio. kr. i 2025 og 5,3 mio. kr. i 2026 og frem.

Pædagogisk ledelse (933.000 kr. i 2023 og -4,0 mio. kr. i 2024 og frem)

Der sker løbende udvidelser af kapaciteten på dagtilbudsområdet som skal sikre, at alle børn i Randers Kommune tilbydes en pasningsplads. Derfor er der planlagt flere nye daginstitutioner. I den nuværende økonomiske model på dagtilbudsområdet er der ikke taget højde for, at der kan ansættes nye ledere i takt med, at kapaciteten udbygges. Aftalepartierne er enige om, at tilføre midler til dagtilbudsområdet, så det nuværende ledelsesspænd kan fastholdes i takt med at der i de kommende år kommer flere børn og flere medarbejdere i daginstitutionerne. I alt tilføres der midler med henblik på, at der kan ansættes 2 nye pædagogiske ledere i 2023 og yderligere 2,5 pædagogiske ledere i 2024 og frem.

Aftalepartierne er samtidigt enige om, at der skal sikres forbedrede rammer for, at lederne kan udøve praksisnær pædagogisk ledelse. Aftalepartierne lægger stor vægt på, at den pædagogiske ledelse udøves tæt på og sammen med børnene. Med henblik herpå igangsættes der en proces, som skal mindske de pædagogiske lederes administrative opgaver – blandt andet i sammenhæng med det generelle tværgående fokus på afbureaukratisering. Aftalepartierne er på den baggrund enige om, at 30% af ledelsestiden – som foreslået af forvaltningen – skal foregå sammen med børnene og derfor indgår i opgørelsen af minimumsnormeringerne i kommunens daginstitutioner. Aftalepartierne lægger i den forbindelse vægt på,

at ledelsestiden fortsat ikke medregnes i samme omfang, som opgørelserne af minimumsnormeringerne på landsplan (85%), ligesom det forudsættes at forvaltningen inden 1. juli 2023 har fremlagt et oplæg, der på tilfredsstillende vis redegør for, hvorledes ændringen med indregning af 30% af den pædagogiske ledelsestid kan gennemføres.

Forslaget i effektiviserings- og besparelseskataloget om øget ledelse på dagtilbudsområdet for i alt 6,1 mio. kr. årligt i 2024 og frem fjernes samtidigt.

I alt betyder dette merudgifter på 933.000 kr. i 2023 og mindreudgifter på -4,0 mio. kr. i 2024 og frem.

Pasningsgaranti og kapacitet (11,5 mio. kr. i 2023 og 2,5 mio. kr. 2024)

Randers Kommune er i vækst og antallet af børn i alderen 0-5 år er stigende. Aftalepartierne ønsker at sikre, at der er nok pladser i de kommunale dagtilbud. Byrådet har allerede besluttet, at bevilge midler til en række forskellige initiativer i forhold til at få udbygget kapaciteten på dagtilbudsområdet, ligesom der er sikret midler til at finansiere fordyrelsen af den nye daginstitution i Dronningborg.

Det nye institutionsbyggeri i Munkdrup er ramt af tilsvarende fordyrelser. Til finansiering af disse udgifter afsætter aftalepartierne 9 mio. kr. i 2023.

Samtidigt afsætter aftalepartierne anlægsmidler på 2,5 mio. kr. i 2023 og 2024 til yderligere kapacitetsudvidelser i regi af eksisterende institutioner.

Aftalepartierne lægger samtidigt vægt på, at kommunens eksisterende kapacitet på dagtilbudsområdet udnyttes bedst muligt, ligesom de økonomiske rammer for kommunen tilsiger, at omfanget af yderligere nybyggeri skal begrænses. Aftalepartierne er derfor enige om, at den nuværende midlertidige definition af pasningsgarantien foreløbigt permanentgøres.

Fra 2023 indebærer det, at Randers Kommune så vidt muligt giver det enkelte barn en plads i det dagtilbudsdistrikt, hvor barnet har bopæl. Hvis det ikke er muligt, tilbydes barnet i stedet en plads så tæt på hjemmet som muligt. Hvis forældrene tilbydes en plads uden for distriktet, er der mulighed for at vende tilbage til det oprindelige distrikt, når der er en ledig plads. Aftalepartierne har i forlængelse heraf en forventning om, at forvaltningen fortsat - i størst muligt omfang - vil søge at imødekomme forældrenes ønske om en plads i rimelig geografisk nærhed af deres bopæl eller arbejdsplads.

Aftalepartierne lægger endvidere vægt på, at dagplejen er en meget væsentlig del af kommunens samlede servicetilbud på dagtilbudsområdet, og der herigennem også skal være fokus på at skabe øget kapacitet. Udvalget for børn og familie vil endvidere drøfte mulighederne for at stille lokaler til rådighed for dagplejere og forældre der passer egne børn.

Med den nuværende prognose for udviklingen i børnetallet indebærer pasningsgarantien et forventet behov for byggeri af yderligere en ny daginstitution i budgetperioden 2023-2026. De meget store prisstigninger og den generelle usikkerhed i økonomien har dog stor betydning for boligmarkedet og påvirker også de enkelte husstandes dispositioner i forhold til overvejelser om flytning, familieforøgelse mv. Aftalepartierne er derfor enige om, at der ikke på nuværende tidspunkt afsættes midler til endnu en ny daginstitution, men at dette i stedet revurderes i forbindelse med budgetlægningen 2024-2027.

Uddannelse af flere pædagogiske assistenter (PAU)

I forbindelse med indfasningen af minimumsnormeringerne, er der behov for mere pædagogisk personale til daginstitutionerne i Randers Kommune. Der er derfor behov for at få uddannet flere pædagogiske

assistenter. Der er et tæt samarbejde mellem Randers Kommune og Randers social og sundhedsskole om at sikre, at de pædagogiske assistenter får en god uddannelse og bliver klar til arbejdsmarkedet.

Aftalepartierne ønsker at øget antallet af elever, som bliver uddannet i Randers Kommune. Aftalepartierne er på den baggrund enige om, at dette kan finansieres delvist via puljen til kompetenceuddannelse af f.eks. meritpædagoger med 0,5 mio. kr. i 2023 og 2024, og delvist ved at søge den statslige pulje til at øge uddannelsesgraden på dagtilbudsområdet. Aftalepartierne er enige om, at der fremsendes en ansøgning til den statslige pulje på 0,9 mio. kr. årligt i to år, og forudsætter, at der herigennem kan hentes medfinansiering, så der kan afsættes i alt 1,4 mio. kr. årligt til uddannelse af flere PAU'er i 2023 og 2024.

Rekruttering og fastholdelse af plejefamilier

Når et barn skal anbringes er det vigtigt, at det placeres i gode og trygge rammer. Anvendelsen af plejefamilier er et vigtigt redskab, og plejefamilierne i Randers Kommune leverer en stor indsats for de anbragte børn. Gennem den senere tid er det både lokalt og på landsplan blevet vanskeligere at rekruttere og fastholde plejefamilierne. Aftalepartierne er derfor enige om, at området skal styrkes. Et første skridt er, at der skal udarbejdes forslag til, hvilke muligheder der er for at rekruttere og fastholde plejefamilierne.

Spiseforstyrrelser og selvskade

Der ses stigende udfordringer med unge som lider af spiseforstyrrelser og selvskade, og der ses flere unge, som har behov for specialiserede tilbud. På nuværende tidspunkt har Randers Kommune ikke sine egne specialiserede tilbud. Derfor skal Randers Kommune købe ydelserne af eksterne leverandører, f.eks. andre kommuner eller regionale tilbud.

Med henblik på at bekæmpe udfordringerne bedes forvaltningen udarbejde et oplæg til en driftsfinansieret investeringsmodel for etablering af en tværfaglig kommunal indsats. Indsatsen skal være forebyggende og sikre hurtigere og bedre hjælp til de ramte unge og deres familier.

My Way (1,3 mio. kr. i 2023)

Siden 2016 har MyWay været et forebyggende behandlingstilbud til unge i alderen 15-25 år, der mistrives. Tilbuddet består af tre aktiviteter, henholdsvis individuelle psykologsamtaler, mentorstøtte og gruppemøder. Synergien mellem disse tre aktiviteter har vist sig at være særlig effektiv over for gruppen af unge i mistrivsel. En evaluering af projektet har vist, at de unge oplever en øget trivsel, og der ses en positiv effekt i forhold til opstart og fastholdelse på en ungdomsuddannelse.

Aftalepartierne er på den baggrund enige om, at tilbuddet skal videreføres i 2023 og afsætter 1,3 mio. kr. til formålet. Aftalepartierne er endvidere enige om, at mulighederne for at gøre projektet varigt, som en del af tilbudsviften til sårbare unge, kan drøftes i forbindelse med budgetlægningen 2024-2027.

Skole og Uddannelse

Mistrivsel børn og unge - særlig indsats (0,32 mio. kr. i 2023 og 2024)

Der arbejdes målrettet på alle skoler med indsatser, som skal styrke elevernes trivsel. Aftalepartierne ønsker i endnu større grad, at der etableres en styrket indsats over for elevfravær og skoleværing.

Aftalepartierne er på den baggrund enige om, at der afsættes 0,32 mio. kr. årligt i 2023 og 2024 til en styrket indsats, idet forvaltningen anmodes om at fremlægges forslag hertil i efteråret 2022.

Anvendelse af 2-lærerordning (3 mio. kr. i 2024)

I forbindelse med budget 2022-2025 blev der afsat midler til at skabe bedre muligheder for anvendelsen af 2-lærerordninger på kommunens skoler. Aftalepartierne ønsker at dette videreføres til og med 2024 og afsætter derfor 3 mio. kr. til formålet.

Skoleområdet – demografiregulering og privatskoler

I perioden 2023-2026, er aftalepartierne enige om, at et eventuelt fald i antallet af privatskoleelever – set i forhold til de forudsætninger der er indarbejdet i basisbudgettet 2023-2026 – tilbageføres skoleområdet i forbindelse med den årlige demografiregulering.

Aftalepartierne er samtidigt enige om, at der i beregning af effekten – isoleret set - skal korrigeres for de ekstra klassesannelser (i demografimodellen), som det faldende antal privatskoleelever måtte give anledning til.

Specialskoleområdet (2,4 mio. kr. i 2023)

Aftalepartierne er enige om, at den udskudte besparelse på specialskoleområdet i 2023 annulleres og prioriterer 2,4 mio. kr. til dette.

Aftalepartierne er endvidere enige om at følge udviklingen seriøst og nøje og Randers Specialskole skal have et godt grundlag at arbejde ud fra. Spørgsmålet om den planlagte reduktion på specialskoleområdet vil på den baggrund blive vurderet igen i forbindelse med budgetlægningen for 2024-2027.

Projekt RUN (0,63 mio. kr. i 2023)

Aftalepartierne er enige om at projekt RUN skal videreføres i 2023. Der afsættes 0,63 mio. kr. til formålet.

Fritidsjobprojekt (0,9 mio. kr. i 2023)

Randers FC har sammen med Randers Kommune gennemført et projekt finansieret af A.P. Møller Fonden, hvor Randers Kommune har bidraget med personaleressourcer. Projektet hjælper elever med særlige udfordringer til at få et fritidsjob. Herigennem lærer eleverne at deltage i en arbejdskultur og oplever sejrene ved at være en efterspurgt arbejdskraft.

Aftalepartierne ønsker at videreføre projektet i 2023 og afsætter derfor 0,9 mio. kr. til formålet.

Aftalepartierne lægger i den forbindelse vægt på, at også unge fra landdistrikterne kan være en del af projektet. Forvaltningen anmodes om, at drøfte mulighederne herfor med Randers FC.

Forud for budgetlægningen 2024-2027 skal der ske en nærmere vurdering af organiseringen af projektet og mulighederne for en yderligere videreførelse.

Rengøring skoleområdet (0,4 mio. kr. årligt i 2023 og frem)

Som følge af folkeskolereformen er lærerne til stede på skolerne ugen efter, at eleverne er gået på sommerferie, og i ugen inden eleverne starter i skole igen. Det nuværende rengøringsniveau indebærer, at

der udføres daglig rengøring på de 200 skoledage, hvor der er elever på skolen, samt i SFO- og klublokaler i skoleferierne, men ikke de dage, hvor der ikke er elever på skolen.

Aftalepartierne er enige om, at der indføres daglig rengøring af personalets forberedelseslokaler, personalerum og tilhørende lokaler i de 10 arbejdsdage uden elever, samt at der gennemføres en opstartsrengøring inden skoleårets start. Der afsættes 400.000 kr. årligt til formålet fra 2023 og frem.

Nørrevangskolens svømmehal – renovering (6 mio. kr. i 2023 og 2024)

Nørrevangsskolens svømmehal har været lukket siden juli 2019 pga. en vandskade og efterfølgende voldgiftssag. Bygningen er meget medtaget og en foreløbig vurdering af renoveringsbehovet viser, at udgiften skønnes at beløbe sig til ca. 12 mio.kr.

Aftalepartierne har noteret sig, at en snarlig igangsætning af arbejdet vil indebære, at svømmehallen tidligst kan være klar til brug efter sommeren 2024.

Aftalepartierne er enige om, at svømmehallen skal renoveres og ønsker arbejdet igangsat så hurtigt som muligt. Der afsættes 6 mio. kr. årligt i 2023 og 2024 til arbejdet. Aftalepartierne er samtidigt enige om, at forvaltningen skal søge at gennemføre renoveringen for færrest mulige midler.

Social- og beskæftigelsesområdet

Handleplan for socialområdet 2023-26 (5,8 mio. kr. i 2023, 12,3 mio. kr. i 2024, 12,5 mio. kr. i 2025 og 9 mio. kr. i 2026)

På det specialiserede socialområde har der i de senere år været et stigende antal borgere med behov for en mere omfattende støtte – blandt andet som følge af, at borgernes udfordringer er blevet mere komplekse. Udviklingen afspejles i flere dyre enkeltsager på området og deraf stigende udgifter.

Udviklingen har ført til, at økonomien er i ubalance og der er oparbejdet en stor gæld på området i form af akkumuleret underskud. Der er i de seneste års budgetaftaler afsat i alt 41,6 mio. kr. til nedskrivning af gælden. På trods heraf forventes det, at området ved udgangen af 2022 har oparbejdet en gæld på omkring 80 mio. kr.

Som en del af budgetmaterialet 2023-2026, er der fremsendt en yderligere økonomisk handleplan for socialområdet. Planen indeholder primært følgende tiltag:

- En ny bolighandlingsplan på socialområdet med etablering af et nyt midlertidigt botilbud med 15 boliger, et nyt længerevarende botilbud med 15 boliger, der opføres som almene handicapboliger, samt planer om partnerskab med privat leverandør/andre kommuner om drift af tilbud i Randers Kommune.
- Udbygning af mestringsvejledningen med henblik på etablering af døgnbemanding. Dermed kan flere borgere blive i egen bolig i stedet for at blive tilbudt et botilbud med natpersonale.
- Styrkelse af myndighedsafdelingernes kompetencer og ressourcer.

Sammen med de allerede besluttede initiativer forventes den nye økonomiske handleplan at afbøde en forventet udgiftsstigning med ca. 60 mio. kr. i 2027.

Aftalepartierne ser med stor bekymring på udviklingen på socialområdet og ønsker at forbedre de økonomiske rammer for området. På den baggrund er aftalepartierne enige om at afsætte i alt 40 mio. kr. i budgetperioden til at understøtte arbejdet med handleplanen og de heri indeholdte investeringer. Midlerne afsættes således:

- Anlægsmidler til den nye boligplan: 6,5 mio. kr. i 2024, 8,2 mio. kr. i 2025 og 5,5 mio. kr. i 2026
- Driftsmidler: 5,8 mio. kr. årligt i 2023 og 2024 samt 4,3 mio. kr. i 2025 og 3,9 mio. kr. i 2026.

Aftalepartierne lægger endvidere vægt på, at socialrådets demografimodel indeholder en efterregulering, som tager afsæt i udgiftsudviklingen på landsplan. Forventningen er, at udgifterne på landsplan vil fortsætte med at stige, og der derfor – igennem efterreguleringen – vil ske en automatisk forøgelse af socialrådets budget i de kommende år. Endelig er aftalepartierne enige om, at socialrådets gæld vurderes i forbindelse med regnskabet for 2022, og at aftalepartierne vil gøre folketingets partier opmærksom på de uholdbare rammer, som det specialiserede socialråde har i de danske kommuner.

Refusion særligt dyre enkeltsager

Aftalepartierne er enige om, at refusion på særligt dyre enkeltsager på socialområdet (inkl. omsorgsområdet) fra og med 2023 igen håndteres som kommunens øvrige serviceområder – det vil sige, at refusionsindtægterne gøres til en del af fagområdernes økonomi og skal holdes her indenfor. For familieområdet fastholdes den nuværende ordning i 2023, hvor mer-/mindreindtægter i forhold til det budgetterede udlignes via kassen. Familierådets eventuelle overgang til samme model som socialområdet revurderes igen i forbindelse med budgetlægningen 2024-2027.

Beskæftigelsesområdet – tilpasning og gennemgang

Beskæftigelsesområdet er uden sammenligning det område, der betyder mest for en kommunes samlede økonomi. Randers Kommune har generelt set relativt mange borgere på offentlig forsørgelse, både som andel af arbejdsstyrken og som andel af 16-66 årige i kommunen. Dette skyldes i høj grad, at Randers Kommune har nogle vanskelige rammevilkår.

Beskæftigelsesområdets hovedopgave er at hjælpe ledige borgere frem til beskæftigelse. Set i et økonomisk og fagligt perspektiv handler det om at tilbyde borgerne den rette kombination af hurtig, god og effektiv sagsbehandling inden for rammerne af de statslige proceskrav og rette indsatser, der kan bidrage til beskæftigelse. Dermed sikres at andelen på offentlig forsørgelse er så lav som muligt – givet lovgivningen, kommunens befolkningssammensætning og konjunkturerne.

Aftalepartierne anerkender, at beskæftigelsesområdet er i gang med en omstillingsproces knyttet til beslutninger i statsligt regi omkring finansiering af Arne-pensionen samt faldende ledighedstal. Dette indebærer blandt andet en tilpasning af tilbudsviften på området. Set i forhold til niveauet i 2021 vil tiltagene på området fuldt indfaset indebære en reduktion på mere end 29 mio. kr. årligt.

Samtidigt med disse tilpasninger, skal kommunens indsats på beskæftigelsesområdet fortsat bidrage til, at kommunens andel af indkomstoverførslerne på landsplan kan nedbringes. Sker dette ikke, er det potentielt en meget stor risiko for kommunens økonomi i årene frem. Aftalepartierne har derfor med tilfredshed noteret sig, at forvaltningen har planlagt en grundig gennemgang af beskæftigelsesområdet.

Aftalepartierne er enige om, at beskæftigelsesudvalget fortsat skal inddrages tidligst muligt i den årlige proces med tilpasning af tilbudsviften, ligesom effekten af tilbudsviftens delelementer løbende skal evalueres og politisk behandles.

Flere udlændinge i arbejde

Fællesskab og oplevelse af at høre til er nært knyttet til at have et arbejde. Samtidigt er det også en måde at bidrage på og betale tilbage til fællesskabet. Det gælder også for flygtninge, udlændinge og familiesammenførte. Aftalepartierne er enige om, at den gode udvikling med at hjælpe udlændinge og flygtninge i beskæftigelse skal fortsætte, og at endnu flere udlændinge skal i arbejde.

Aftalepartierne ønsker, at der skal være særligt fokus på at pejle flygtninge i retning af mangelområder ved at lave målrettede opkvalificeringsprojekter inden for SoSu- og socialområdet sideløbende med sprogundervisningen. Målsætningen er, at udlændinge efter opkvalificeringsforløbet kan få arbejde inden for omsorgsområdet og socialområdet med understøttelse af sproglæringen ude på områdecentre og sociale tilbud i form af sprogmentorer. Der kan på den måde ske en styrkelse af vikardækningen på velfærdsområderne, spares penge på vikarer samtidigt med at flere udlændinge kommer i job.

Feriecamp (0,5 mio. kr. i 2023)

Aftalepartierne er enige om at prioritere 500.000 kr. i 2023, så der igen i sommeren 2023 kan holdes Feriecamp i Randers Kommune.

Kronjyllands Veteraner (0,15 mio. kr. i 2023)

Aftalepartierne er enige om at støtte Kronjyllands Veteraner med 150.000 kr. i 2023.

Videreførelse af uddannelsesforløb SoSu-hjælpere (0,65 mio. kr. i 2024)

Aftalepartierne ønsker at fortsætte det særlige uddannelsesforløb, hvor ledige fra brancher med mindre gode beskæftigelsesmuligheder og risiko for langtidsledighed omskoles til social- og sundhedshjælpere. Herigennem får de pågældende ledige væsentligt forbedret deres beskæftigelsesmuligheder, da der er mangel på uddannet arbejdskraft på særligt omsorgsområdet og socialområdet.

Der er tale om et samarbejdsprojekt mellem omsorgsområdet, socialområdet og beskæftigelsesområdet.

Aftalepartierne afsætter 0,65 mio. kr. til videreførelsen i 2024.

Omsorgsområdet

Omlægning på rengøring (2,5 mio. kr. i 2024)

I effektiviserings- og besparelseskataloget er det foreslået, at rengøringen på omsorgsområdet omlægges, så kun dem der har behov for det får gjort rent hver 2. uge. Aftalepartierne er enige om, at forslaget udskydes og den forudsatte reduktion på 2024 derfor ikke gennemføres. Aftalepartierne afsætter 2,5 mio. kr. hertil. Spørgsmålet om, hvorvidt forslaget kan gennemføres fra 2025 vurderes igen – senest i forbindelse med budgetlægningen 2025-2028.

Klippekort omsorgsområdet (i alt -8,5 mio. kr. i 2023-2025)

Aftalepartierne er enige om, at klippekortet har været et vigtigt fremskridt, hvormed den enkelte beboer på plejecentrene og de svageste modtagere af hjemmehjælp selv har kunnet bestemme anvendelsen af en halv times hjælp om ugen.

I lyset af den nuværende vanskelige rekrutteringssituation og en tilsvarende vanskelig økonomisk situation for kommunen som helhed, er aftalepartierne enige om, at klippekortet kun videreføres delvist i 2023. Størstedelen af midlerne anvendes i stedet til omdannelse af ældreboliger med kald til plejeboliger. Aftalepartierne er enige om, at mulighederne for at videreføre klippekortet i årene frem drøftes i forbindelse med budgetlægningen 2024-2027.

Omdannelse af ældreboliger med kald (i alt 12,5 mio. kr. i 2023-2026)

Aftalepartierne ønsker at anvende i alt 12,5 mio. kr. – herunder de midler som kan frigives fra klippekortet - til igangsætning af den omdannelse af ældreboliger med kald til plejeboliger, som er forudsat i boligplanen på omsorgsområdet.

Ny boligplan på omsorgsområdet (12,5 mio. kr. i 2025 og 2026)

Det forventes, at antallet af den ældre del af befolkningen (aldersgruppen +85-årige) næsten vil blive fordoblet frem mod 2033. Det er derfor essentielt for aftalepartierne at sikre, at Randers Kommune har de fornødne muligheder for at levere trygge rammer for de ældre, der ikke længere kan klare sig selv, og som har behov for at flytte på et plejehjem.

Aftalepartierne er derfor enige om, at forslaget til boligplan for omsorgsområdet kan godkendes som grundlag for arbejdet med behovet for anlægsinvesteringer på området. Det indebærer, at der frem mod 2030 er behov for at realisere op imod 500 nye plejeboliger, ligesom der skal etableres et fjerde demensplejehjem.

De ekstra plejeboliger forudsættes blandt andet tilvejebragt ved, at 200 af de eksisterende ældreboliger med kald omdannes til plejeboliger. Midler til en opstart af denne proces er afsat særskilt.

Herudover er aftalepartierne enige om, at der afsættes yderligere 25 mio. kr. til realisering af et plejehjem med 75 boliger i Dronningborg.

Aftalepartierne er endvidere enige om, at midler til det resterende behov for plejeboliger må tilvejebringes henover de kommende års budgetlægninger. Planen og den hertil knyttede kapacitetsplanlægning forudsættes i den forbindelse løbende opdateret. Det videre arbejde med boligplanen forankres i omsorgsudvalget.

Som supplement til boligplanen noterer aftalepartierne sig, at der er interesse for at etablere friplejehjem i Randers Kommune. Forvaltningen indgår i den ønskede dialog herom.

Takster og fordelingsmodel på omsorgsområdet

Udviklingen med et stigende antal borgere med demens samt et stigende specialiseringsbehov indenfor demens- og specialplejehjemspladser fortsætter på omsorgsområdet.

Med godkendelse af omsorgsområdets boligplan, som grundlag for det videre arbejde med anlægsinvesteringer på området, igangsættes der nu en omdannelse af 200 ældreboliger til plejeboliger. Der skabes derved samtidig – ved at omlægge den bagvedliggende takststruktur i fordelingsmodellen - et

økonomisk råderum, som i den kommende fordelingsmodel navnlig skal tilgodese omsorgsområdets demens- og specialpladser generelt.

Aftalepartierne prioriterer at den nye takststruktur og fordelingsmodel er gennemskuelig.

Omsorgsområdet – specialtilbud (0,7 mio. kr. i 2023 og 2024)

Aftalepartierne er enige om at afsætte 700.000 kr. årligt i 2023 og 2024, så den allerede indarbejdede reduktion i bevillingerne til specialtilbuddene på omsorgsområdet (Tryghedshotellet, Hospice Randers, Genoptræningsenheden på Svaleparken samt Træningshøjskolen) ikke udmøntes i 2023 og 2024. Stillingtagen til 2025 og frem forudsættes drøftet i forbindelse med budgetlægningen for 2024-2027.

Mere kontinuitet i ældreplejen

Aftalepartierne ønsker at brugerne af både hjemmepleje og plejecentre fortsat får den gode pleje, som ydes i dag. Det opleves dog som et forstyrrende element, hvis der i en sårbar hverdag kommer mange forskellige medarbejdere i borgerens hjem. Dette skyldes ofte, at der skal løses opgaver fra forskellige faggrupper. Derudover gælder det typisk, at jo større plejebehovet er, jo flere hjælpere har deres gang i den enkelte borgers hjem.

Aftalepartierne ser med glæde på, at der allerede i dag arbejdes med at sikre mere kontinuitet blandt medarbejderne. Forvaltningen arbejder løbende på at afsøge og afprøve forskellige former for tiltag, der alle har til hensigt at sikre en højere grad af medarbejderkontinuitet.

Showroom velfærdsteknologi (0,75 mio. kr. i 2023)

Ligesom i landets øvrige kommuner er omsorgsområdet presset, af stigende aktivitet - både som følge af stigningen i antallet af ældre, men også som følge af rekrutteringsudfordringer. I forlængelse heraf er aftalepartierne enige om vigtigheden af, at såvel medarbejdere som borgere har kendskab til hjælpemidler og velfærdsteknologiske løsninger, der kan nedbringe ressourceforbruget forbundet med at give borgerne den hjælp de har brug for.

Med henblik på at støtte dette er aftalepartierne enige om at afsætte 750.000 kr. i 2023 til etablering af et showroom. Målet er at endnu flere hjælpemidler kan ses og afprøves samt at der samtidig bliver mulighed for undervisning af personale i anvendelse af ny teknologi. Showroomet etableres så det i størst mulig grad også kan anvendes i forhold til brugen af velfærdsteknologi på socialområdet.

Sundhed, kultur og fritid

Kunstgræsbaner afledt drift (0,6 mio. kr. i 2024 og 0,4 mio. kr. i 2025)

Aftalepartierne er enige om at fuldføre den prioritering, der blev lavet af anlægsmidlerne til fritidsfaciliteter, som byrådet besluttede før sommerferien 2022.

Her var en beslutning om etablering af tre kunstgræsbaner i byer uden for Randers betinget af, at der ved budgetlægningen for 2023-26 blev afsat 600.000 kr. årligt til drift af de tre nye kunstgræsbaner.

Aftalepartierne er enige om, at afsætte 600.000 kr. i 2024 og 400.000 kr. i 2025 til driften af de 3 kunstgræsbaner.

Spentruphallerne (0,33 mio. kr. årligt i 2023 og frem)

Spentrup-hallerne blev selvejende pr. 1. august 2022 og har med bevillinger fra Byrådet og egne indsamlede midler store planer med projekt "forhal", der skal sikre borgerne i Spentrup og omegn et samlingssted, hvor man kan mødes til alle former for aktiviteter og samvær.

For at sikre den nødvendige finansiering af hallernes drift og ligestille den nye selvejende hal med de øvrige selvejende haller afsættes der 330.000 kr. årligt til dækning af skoletilskuddet, som er en del af halordningen i Randers Kommunes selvejende haller.

Dronningborg idrætshal

Aftalepartierne ønsker at fastholde ambitionsniveauet for en ny idrætshal i Dronningborg, men har ikke haft mulighed for at tilvejebringe den nødvendige økonomi hertil i indeværende budgetaftale.

Aftalepartierne er derfor enige om, at der skal igangsættes en undersøgelse af mulighederne for at levetidsforlænge den eksisterende Dronningborg-hal.

Fritidsområdet – puljemidler anlæg

Byrådet besluttede i juni 2022 fordelingen af puljen af anlægsmidler på fritidsområdet for perioden 2022 - 2025. Aftalepartierne noterer sig, at der siden da er indkommet flere spændende projekter, herunder eksempelvis i Assentoft og Hornbæk. Aftalepartierne er enige om, at disse kan drøftes nærmere i forbindelse med kommende års budgetlægninger.

Prep og familieiværksætterne (1,5 mio. kr. i 2024)

Familieiværksætterne (FIV), som er et forældrekursus for førstegangsfamilier, og PREP, som er et tilbud til par med udfordringer i parforholdet, har været tilbudt siden 2014 i Randers Kommune.

FIV er et gennearbejdet undervisningskoncept, der tilbydes i mange kommuner, hvor omkring 1.500 familier siden starten har deltaget. Kurset starter under graviditeten og fortsætter til barnet er 8 måneder med et opfølgende møde efter to et halvt år.

Siden 2018 har FIV-kurserne været suppleret med "MiniFIV", som er tilpasset de mest sårbare familier. Fra 2018 til 2020 har der været gennemført ni "MiniFIV"-kurser.

Ved budgetaftalen for 2022-25 blev der afsat midler til at videreføre tilbuddet FIV, herunder "MiniFIV", og PREP i yderligere, så tilbuddet forsat var gældende i 2022 og 2023. Aftalepartierne er enige om at forlænge tilbuddet mindst et år i 2024 og afsætter derfor 1,5 mio. kr. i 2024.

Randers Festuge (0,15 mio. kr. årligt)

Aftalepartierne er enige om, at der i 2023 og frem afsættes 150.000 kr. årligt til fortsat udvikling af arrangementerne i Randers Festuge.

Bevæg dig for livet (0,188 mio. kr. i 2024 og 0,25 mio. kr. i 2025)

Aftalepartierne ønsker at afsætte midler, som kan sikre at indsatsen i regi af 'Bevæg dig for livet' kan videreføres som minimum til og med 2024. På den baggrund afsætter aftalepartierne 188.000 kr. i 2023 og 250.000 kr. i 2024.

Overvægtige børn (0,1 mio. kr. i 2023 og 0,2 mio. kr. i 2024)

Aftalepartierne er enige om fastholde et øget fokus i forhold til overvægtige børn. Aftalepartierne afsætter på den baggrund 0,1 mio. kr. til indsatsen i 2023 og 0,2 mio. kr. i 2024.

Sundhed – forebyggelse (1,5 mio. kr. i 2024 og 2025)

Aftalepartierne lægger stor vægt på sundheden for borgerne i Randers Kommune. Kommunen skal kunne tilbyde sundhedsfremmende og forebyggende indsatser, rettet mod større trivsel og livskvalitet for alle borgere. Aftalepartierne ønsker at gøre det nemmere for borgerne at tage de sunde valg i hverdagen ved målrettet at arbejde for at fremme borgernes sundhed og forebygge at de får kroniske sygdomme senere i livet. Formålet er at skabe de bedste rammer for at alle borgere kan mestre eget liv.

Sundhedstilstanden og sundhedsvanerne blandt Randers Kommunes borgere er på nogle områder markant dårligere end i Region Midt som helhed. Det gælder forhold som rygning, kostmønstre, overvægt og trivsel (mental sundhed). Markant flere borgere i Randers Kommune lider således af kroniske lidelser i forhold til regionen som helhed.

Aftalepartierne er på den baggrund enige om, at videreføre sundhedspuljen i yderligere to år. Der afsættes 1,5 mio. hertil i 2024 og 2025, idet puljen fortsat skal anvendes til at afprøve sundhedsfremmende og forebyggende indsatser for borgerne. Puljen udmøntes af udvalget.

Trivsel – på tværs af alle aldersgrupper

Langt de fleste borgere i kommunen – børn, unge, voksne som ældre - er velfungerende og trives i dagligdagen. På tværs af alle aldersgrupper findes der dog i stigende grad mennesker som mistrives og har det svært. Aftalepartierne ønsker at der sættes et tværgående fokus på dette i en samlet trivselsplan for kommunen. Planen skal blandt andet give et samlet overblik over de mange forskellige indsatser, der er i regi af kommunen på området.

Kulturhuset – ny tagkonstruktion (5 mio. kr. i 2023)

Aftalepartierne er enige om, at prioritere 5 mio. kr. i 2023 til finansiering af den fordyrelse der er konstateret i forbindelse med renoveringen af tagkonstruktionen til Kulturhuset.

Randers Stadsarkiv (0,7 mio. kr. årligt i 2023 og 2024)

Randers Stadsarkiv har siden etableringen i 2013 haft midlertidige bevillinger. Stadsarkivet varetager arbejdet med at sikre pligten til at bevare arkivalier, der har historisk værdi, eller som tjener til dokumentation af væsentlig administrativ eller retslig betydning for borgere og myndigheder. Med henblik på at sikre den nuværende bemanding afsætter aftalepartierne 700.000 kr. årligt i 2023 og 2024.

Aftalepartierne er samtidigt enige om, at der i forbindelse med budgetlægningen for 2024-27 skal tages stilling til den fremtidige magasinstruktur.

Von Hatten rente- og afdragsfrit lån (2 mio. kr. i 2023)

Fonden til bevarelse af gamle bygninger har haft udfordringer med renoveringen af bygningen (Von Hattenstræde 7) der huser musikcafeen Von Hatten. Udfordringerne skyldes uforudsete udgifter og store prisstigninger på materialer. I forbindelse med budgetlægningen har Fondens bestyrelse anmodet

kommunen om et rente- og afdragsfrit lån på 2 mio. kr. Aftalepartierne er enige om, at anmodningen skal imødekommes.

Miljø og teknik

Kollektiv bustrafik (12 mio. kr. i 2023)

Aftalepartierne ser med stor alvor på den aktuelle situation i den kollektive trafik, hvor store prisstigninger på brændstof og lavere passagertal efter corona tilsammen presser området kraftigt. Det er en historisk svær situation for den kollektive trafik. Aftalepartierne er derfor også enige om, at situationen kræver fornuftige og gennemtænkte politiske valg, der kan sikre et godt kollektivt trafiktilbud i Randers Kommune – også i fremtiden.

Aftalepartierne er endvidere enige om, at der afsættes 12 mio. kr. til området, som skal dække de forventede merudgifter i 2023 som følge af stigende brændstofpriser.

Aftalepartierne er opmærksomme på, at KL og Danske Regioner fortsat ønsker at drøfte de økonomiske rammer for den kollektive trafik med regeringen. Når udfaldet af disse drøftelser og omfanget af regionens varslede besparelser på den regionale bustrafik er kendt, er aftalepartierne enige om, at der skal udarbejdes et oplæg til en ny kollektiv trafikplan i Randers Kommune. Oplægget fremsendes senest som en del af budgetmaterialet 2024-2027.

Bustrafik – pensionistkortet fastholdes (1,5 mio. kr. i 2024 og frem)

Aftalepartierne er enige om, at pensionistkortet til busserne skal fastholdes – dog således at prisen ændres til 500 kr. om året. Det forudsættes at Midttrafik accepterer takstændringen.

Forslaget om at afskaffe pensionistkortet, med henblik på at bidrage til genopretningen af økonomien på det kollektive trafikområde, gennemføres derfor ikke. Aftalepartierne tilføjer på den baggrund 1,5 mio. kr. årligt til den kollektive bustrafik fra 2024 og frem.

Flyveplads (-150.000 kr. i 2023 og 50.000 kr. i 2024 og frem)

Randers Kommune driver Randers flyveplads, som er den næststørste flyveplads i det østjyske område.

Det er i basisbudgettet foreslået at Randers Kommune afvikler sit engagement i flyvepladsen svarende til en mindreudgift på 0,2 mio. kr. i 2024 og frem.

Aftalepartierne er i stedet enige om, at der fremover gives et tilskud til flyvepladsen på 50.000 kr. årligt fra 2023 og frem. I forhold til forudsætningerne i budgetforslaget betyder det en mindreudgift i 2023 på 150.000 kr., og aftalepartierne afsætter herefter de 50.000 kr. årligt så flyvepladsen kan fortsætte med kommunalt tilskud.

Street race – tilskud til Striben fastholdes (0,15 mio. kr. i 2024 og frem)

Aftalepartierne er enige om, at fastholde tilskuddet til street race og afsætter 0,15 mio. kr. i 2024 og frem til dette. Forslaget i effektiviserings- og besparelseskataloget om at fjerne tilskuddet er samtidigt annulleret.

Byggesagsbehandling (2 mio. kr. i 2024)

Kommunen vokser og aktiviteten har igennem flere år været stigende. Det har været mærkbart mange steder i byen og i oplandet, og helt konkret også hos kommunens byggesagsbehandling.

Aftalepartierne for de seneste års budgetaftaler har på den baggrund prioriteret bedst mulige vilkår for at sikre væksten i Randers Kommune. Derfor er der ad flere omgange tilført midler til planafdelingen og byggesagsafdelingen. I budgetaftalen for 2020-2023 blev der givet et permanent løft ved afsættelsen af 3 mio. kr. fra 2021 og frem – set i forhold til niveauet fra 2016. Og senest blev der i budgetaftalen for 2022-2025 givet et yderligere løft på 2 mio. kr. årligt i 2022 og 2023 for at understøtte korte sagsbehandlingstider i byggesagsbehandlingen og planlægningsopgaverne.

Aftalepartierne er opmærksomme på, at de stigende priser i 2022 har medført en opbremsning i boligmarkedet og i salget af byggegrunde henover sommeren. Forhold der også forventes at påvirke mængden af opgaver i byggesagsbehandlingen og på planområdet i øvrigt. Samtidigt er medarbejderne på disse områder en meget væsentlig ressource for en vækstkommune. Aftalepartierne er derfor enige om, at den nuværende forhøjede bevilling til området forlænges med et år. Der afsættes på den baggrund 2 mio. kr. til formålet i 2024.

Puljemidler – natur, klima og miljø (0,9 mio. kr. i 2023)

Aftalepartierne er enige om at videreføre puljen vedrørende klima, natur og miljø i 2023. Der afsættes 0,9 mio. kr. til formålet.

Skovrejsning

Skovrejsning er et område, der er en forudsætning for, at Randers Kommune kan lykkes med målsætningerne i Klimaplanen om at reducere CO₂-udledningen med 70% i 2030, og målet kan ikke nås af kommunen alene. Derfor er eksterne samarbejder og partnerskaber med såvel private borgere som virksomheder og forsyningsselskaber en forudsætning for, at det lykkes.

Der er i budgettet i 2023 afsat 2,1 mio. kr. til kommunal medfinansiering af skovrejsningsprojekter. Aftalepartierne noterer sig med tilfredshed, at der allerede er peget på flere områder for skovrejsning og at flere partnerskabsaftaler med eksterne parter er på vej.

Naturpark Randers Fjord

Naturpark Randers Fjord tilbyder spændende naturoplevelser ved og på fjorden. Borgerne i området og turister, skal tage derfra fyldt op af nye spændende indtryk – og gerne komme tilbage efter nye oplevelser. Aftalepartierne ønsker at forbedre adgangsforholdene til området og anmoder forvaltningen om, at undersøge mulighederne herfor.

Parkeringsstrategi (0,9 mio. kr. årligt i 2023 og 2024)

Aftalepartierne er enige om, at der afsættes 0,9 mio. kr. til realisering af kommunens parkeringsstrategi i 2023 og 2024. Aftalepartierne er endvidere enige om, at det i forbindelse med budgetdrøftelserne 2024-2027 skal drøftes, om provenuet fra den hævede p-afgift kan anvendes på parkeringsstrategien også i årene 2025 og frem.

Bæredygtighedsudvalg og klimaarbejdet

Siden 1. januar har Randers Kommune haft sit første bæredygtighedsudvalg i form af §17 stk. 4 udvalget *for bæredygtig udvikling i Flodbyen og Randers Kommune*. Aftalepartierne noterer sig med tilfredshed, at arbejdet skrider godt frem i udvalget, og ser store perspektiver for udvalgets arbejde.

Der er tale om en stor opgave, som udvalget arbejder med i forhold til at medvirke til at omstille Randers Kommune som samfund og virksomhed til at blive mere bæredygtig. Aftalepartierne er derfor også enige om, at der afsættes 0,75 mio. kr. årligt til finansiering af udvalgets arbejde. Beløbet er indarbejdet som en del af basisbudgettet 2023-2026.

Aftalepartierne er meget positive over de ambitiøse tiltag Randers Kommune allerede har igangsat med den grønne omstilling gennem initiativerne i Klimaplanen og ser frem til, at Randers Kommune fortsat placerer sig som en aktiv og ambitiøs kommune på den grønne omstilling.

Undervisningslokaler affaldsområdet

Danmark er blandt de lande i verden, der bruger flest ressourcer og genererer mest affald pr. indbygger. Det kan ikke fortsætte – affaldskurven skal knækkes. I Randers Kommune har vi i en årrække gået forrest, og vi er blandt landets absolutte bedste til at genanvende vores ressourcer. Med udkastet til den nye Ressource- og Affaldsplan er vi klar til at tage et skridt videre og arbejde for at reducere den samlede affaldsmængde.

Et centralt element i dette er undervisnings- og informationsindsatsen for børn og unge i vores kommune. Aftalepartierne lægger derfor også vægt på, at der i det videre arbejde med Ressource- og Affaldsplanen skabes markant bedre fysiske rammer for undervisning af vores børn og unge i ressourceforbrug, genbrug og genanvendelse, som en del af GENVÆRKET på den nuværende Affaldsterminal.

Bygningsområdet - model for afledt drift

I takt med at kommunen vokser, er der behov for byggeri af nye institutioner. Aftalepartierne lægger i den forbindelse vægt på, at kommunens bygningsmasse fortsat vedligeholdes og i størst mulig udstrækning opretholder sin værdi. For at sikre tilstrækkelige midler til dette, når bygningsmassen øges, skal der ske en løbende udvidelse af budgettet til afledt drift. Aftalepartierne er på den baggrund enige om forslaget til en ny model for afledt drift på bygningsområdet indføres fra og med 2023 (jf. det medsendte oplæg i budgetmaterialet 2023-2026).

Infrastrukturplan – projektledelse og koordination

Byrådet vedtog i april 2021 *Infrastrukturplan 2020*, der udpeger de vigtigste udfordringer for løsning af mobiliteten i Randers Kommune. Infrastrukturplanen udstikker med andre ord retningen for arbejdet med infrastrukturen i hele kommunen.

Aftalepartierne er opmærksomme på, at der med de eksisterende og kommende infrastrukturprojekter er tale om en ekstraordinært stor og vigtig opgave – og meget store projekter som Ringboulevarden og Klimabroen der overlapper hinanden i tid. Derfor er aftalepartierne enige om, at der til formålet afsættes ressourcer fra anlægsprojekterne til ekstra bemanning til koordinering og styring af projekterne – herunder til opgaver knyttet til inddragelsesprocesser, kommunikation og analysearbejde.

Da der er tale om ressourcer, som skal målrettes de nævnte infrastrukturprojekter, er aftalepartierne enige om, at de ekstra ressourcer finansieres af anlægsbudgetterne til de konkrete infrastrukturprojekter. Aftalepartierne er enige om, at der herfra kan prioriteres op til 1 mio. kr. årligt til arbejdet.

Infrastrukturpulje – opsparring videreføres (10 mio. kr. i 2026)

Ringboulevardens forlængelse er en af de manglende forbindelser, som sikrer en mere effektiv øst-vestgående trafikafvikling i Randers by. Det er en vej, som har været undervejs længe, men som også har været beskrevet i planer i mange år.

Aftalepartierne er enige om, at en forlængelse og afslutning af Ringboulevarden er en forudsætning for fortsat by- og erhvervsudvikling i den østlige Randers by og videre østpå. Trafikken i den østlige del af Randers er allerede så belastet, at der ikke kan udvikles mere, end det allerede er planlagt. Derfor er aftalepartierne enige om, at Ringboulevarden er et meget vigtigt element i infrastrukturen i Randers.

Der har været præsenteret flere linjeføringer, der har været afholdt borgermøde, og der har været høringsfaser. Tilbage meldingen fra borgerne har været mange og bidrager til, at projektet er blevet og vil blive yderligere godt belyst.

Aftalepartierne ønsker, at der skal foreligge så grundigt et fagligt grundlag som muligt forud for beslutningen om de endelige linjeføringer, og opfordrer derfor forvaltningen til at foretage de nødvendige og tilstrækkelige undersøgelser, der kan sikre dette. Herefter er aftalepartierne indstillet på, at der skal træffes en politisk beslutning med henblik på, at den valgte linjeføring kan realiseres i tæt forlængelse heraf. Aftalepartierne er derfor enige om, at videreføre opsparringen til Ringboulevarden i regi af infrastrukturpuljen med yderligere 10 mio. kr. i 2026.

Cykelsti Højsletvej

Der er tidligere afsat midler til at udvide Højsletvej, så den fremover bedre kan håndtere trafikmængden. Randers by oplever glædeligvis også, at flere og flere bruger cykel. Sikre forhold for cyklisterne er derfor et vigtigt fokusområde, og aftalepartierne ønsker, at forbedrede forhold for cyklister indtænkes i Højsletvej-projektet.

Aftalepartierne er enige om, at den planlagte udvidelse af Højsletvej øges, så der opstår mulighed for kantbaner til cykler i hver side af vejen på ca. 1,5 meter, hvilket er den anbefalede bredde af kantbaner, som benyttes af cyklister i det åbne land.

Ved brug af ny teknologi til udvidelsen af vejen samt etableringen af ekstra cykel-kantbaner kan omkostningerne næsten afholdes inden for det afsatte budget til udvidelsen af Højsletvej. Det kræver dog yderligere 2 mio. kr., som aftalepartierne er enige om, skal finansieres via det allerede afsatte rammebeløb til cykelstier i budget 2023-2026.

Støjafskærmning Helsted

Vi får flere og flere biler og vi pendler længere og længere. Det betyder, at der særligt på E45 er sket en voldsom stigning i trafikken. Især borgerne i Helsted mærker det, eftersom den eksisterende støjafskærmning mod E45 ikke længere er tilstrækkelig. Aftalepartierne er enige om, at situationen ikke er holdbar, og ønsker, at støjafskærmningen bliver etableret.

Randers Kommune har indgået en aftale med Vejdirektoratet, om at et kommende udbud af etablering af støjafskærmning omfatter hele strækningen mellem Viborgvej og Svejstrupvej. Det er aftalepartierne opfattelse, at det er en statslig opgave at finansiere opførelsen af støjvænet.

Når licitationsresultatet foreligger i 2023 vil Randers Kommune tage en drøftelse med Vejdirektoratet om etablering af støjskærm på hele strækningen.

Erhverv og udvikling

Flodbyen og Klimabroen

I 2022 skiftede Flodbyen Randers for alvor gear. Der er nu indgået aftale med AP Pension om et partnerskab om udviklingen af Flodbyen gennem det nyetablerede arealudviklingselskab.

Aftalepartierne er særdeles positive over den modtagne arealudviklingselskab og Flodbyen Randers har modtaget blandt eksterne investorer, hvor der er stor interesse for at deltage i udviklingen af de første arealer i udviklingsplanen for Flodbyen. En god start er væsentligt for det fortsatte arbejde med realisering af intentionerne i Flodbyen Randers, og aftalepartierne ønsker den positive udvikling fortsætter.

En afgørende forudsætning for realisering af ambitionsniveauet i Flodbyen Randers er etablering af Klimabroen – det største infrastrukturprojekt nogensinde i Randers Kommune. Klimabroen vil ændre trafikstrømmene i Randers by og give den ekstra forbindelse på tværs af fjord og å, som vi har manglet i mange år.

Udviklingen af Flodbyen Randers træder nu ind i en mere konkret fase, idet de første byggerier snart er på tegnebrættet. Dermed bliver udviklingen, klimasikringen og vejbetjeningen af hele Randers midtby også mere og mere aktuel. Klimabroen spiller her en vigtig og central rolle.

Aftalepartierne er enige om, at kommunikationsindsatsen om Klimabroen og dennes betydning for såvel Randers Kommunes som Randers bys udvikling opprioriteres gennem eksempelvis fakta-videoer, udendørs beskrivelser i byrummet, digital information via hjemmeside og sociale medier samt konkrete pop-up initiativer (eksempelvis info-container). Hensigten er at formidle Klimabroens betydning for udviklingen af kommunen og byens udvikling i de kommende mange år.

Aftalepartierne er enige om, at der til indsatsen afsættes 1 mio. kr., der finansieres fra de opsparede midler til Klimabroen.

Erhvervs politik

Randers Kommune har siden finanskrisen undergået en rivende udvikling. Vi har mere end indhentet det, der blev tabt under finanskrisen i 2008. Det er en udvikling, som forpligter. En vigtig årsag til succesen, er en ændring i erhvervsstrukturen; hvor vi tidligere havde færre, men store, virksomheder, ligger langt hovedparten af vores arbejdspladser i dag hos små- og mellemstore virksomheder.

Aftalepartierne ønsker at fastholde den positive udvikling på erhvervsområdet, som Randers Kommune er inde i og er derfor enige om tre tiltag:

- Der udarbejdes en ny erhvervs politik, som kan sætte en ambitiøs dagsorden for at forbedre rammerne for det lokale erhvervsliv. Politikken skal tage udgangspunkt i den nuværende

erhvervsstruktur – uden at gå på kompromis med servicen til vores store og vigtige virksomheder. Derfor lægger aftalepartierne afgørende vægt på, at det lokale erhvervsliv kan indgå som en værdifuld og udfordrende sparringspartner på erhvervs politikken og det løbende samarbejde. Erhvervs politikken vil derfor tage udgangspunkt i de lokale virksomheders behov, kommunes overordnede vision samt selvfølgelig overlappende politikker og strategier. Erhvervs politikken forankres i Erhvervs- og Planudvalget, men udarbejdes i et samarbejde med Erhverv Randers, så politikken bliver en fælles politik.

- Der etableres et Erhvervsstrategisk forum med det mål at styrke erhvervsudviklingen i Randers Kommune. Det er formålet med det erhvervsstrategiske forum at etablere en stærk samfunds kontrakt, via et strategisk samarbejde mellem Randers Kommune og de lokale virksomheder. Erhvervsstrategisk Forum skal være et sted, hvor deltagerne kan diskutere de erhvervs mæssige udfordringer og muligheder i Randers Kommune og hvor deltagerne kan være fælles om at løfte i flok. Endelig er formålet med det erhvervsstrategiske forum, at det skal kunne fungere som advisory board for borgmesteren og for Randers Byråd.
- Der etableres et partnerskab med virksomheder, organisationer samt kultur- og uddannelsesinstitutioner m.fl. om udviklingen af Randers Kommune. Målet med partnerskabet er at etablere et bredt forum af lokale aktører i form af virksomheder, organisationer, uddannelsesinstitutioner m.fl. som kan medvirke til at løfte den brede udviklings dagsorden i Randers Kommune.

Partnerskabet skal medvirke til at drøfte, idéudvikle og formidle udviklings dagsordenen i Randers Kommune. Samtidig skal aktørerne medvirke til at understøtte konkrete ønsker og beslutninger i byrådet om udviklingstiltag i Randers Kommune. Det kan fx dreje sig om, at partnerskabet understøtter og bakker op om konkrete ønsker til kommunens udvikling i forhold til eksterne samarbejdspartnere, beslutningstagere og investorer.

Fysisk omdannelse af de udsatte boligområder i nordbyen

Visionsoplægget *fra blok til by*, tegner linjerne for, hvordan nordbyen gennem fysiske forandringer kan udvikles til at blive en stærk, attraktiv og imødekommende del af Randers by. Oplægget for den fysiske forandring skal understøtte den stærke boligsociale indsats der allerede er.

Aftalepartierne ser med stor tilfredshed og begejstring på visionerne i *fra blok til by* og er enige i, at der udstikkes relevante og rigtige måder at udvikle bydelen på.

Aftalepartierne ser også positivt på visionerne om at skabe to nye destinationer for hele byen i form af en badesø på Nordre Fælle og Nørrevangsparken. Aftalepartierne ser derfor gerne, at der arbejdes videre med at tilvejebringe ekstern finansiering så projekterne kan realiseres. Eventuel kommunal medfinansiering kan efterfølgende drøftes i forbindelse med kommende års budgetaftaler. Dette vil dog forudsætte en betydelig ekstern medfinansiering.

Vestdansk Filmpulje (0,15 mio. kr. i 2023)

Randers Kommune har siden 2014 været medlem af Den Vestdanske Filmpulje, som i gennem årenes løb har ydet tilskud til flere lokale filmproduktioner. Det seneste år har Randers været vært for premierer på fire produktioner, nemlig Hvidstengruppen 2 – De efterladte, Panik, En dans for livet og Marble.

Aftalepartierne er enige om, at medlemskabet af Den Vestdanske Filmpulje skal videreføres i 2023. Udgiften hertil er 150.000 kr., som finansieres af Erhvervs- & Udviklingspuljen.

Familiehuset (0,15 mio. kr. i 2023)

Aftalepartierne er enige om at videreføre bevillingen med driftstilskud til Familiehuset i 2023. Der afsættes 150.000 kr. til formålet, som finansieres af Erhvervs- og Udviklingspuljen.

Landdistrikter

Områdefornyelse (2,1 mio. kr. i 2024)

Med områdefornyelse har kommunen mulighed for at bidrage til at fremme de attraktive levevilkår i landdistrikterne og generelt være med til at give områderne et løft. Samtidig skaber investeringer fra områdefornyelser erfaringsmæssigt private følgeinvesteringer i områderne på over det tredobbelte. Midlerne er med andre ord med til at skabe stor aktivitet for en relativt begrænset kommunal finansiering.

Aftalepartierne er på den baggrund enige om at afsætte 2,1 mio. kr. i 2024 til områdefornyelse.

Tværgående, øvrig finansiering og administration

Tilskud til foreninger (1,040 mio. kr. i 2023 og 0,465 mio. kr. i 2024)

Aftalepartierne er enige om at øge eksisterende tilskud til en række foreninger. Tilskuddene fordeles således:

- SAM-foreningen 575.000 kr. i 2023.
- Den Blå Paraply 150.000 kr. årligt i 2023 og 2024
- Natteravnene 25.000 kr. årligt i 2023 og 2024
- Kastalia 60.000 kr. årligt i 2023 og 2024
- Selvhjælp Randers 230.000 kr. årligt i 2023 og 2024

Aftalepartierne er endvidere enige om at reservere 0,2 mio. kr. yderligere til SAM-foreningen i 2023 i forbindelse med udvalgets fordeling af §18-midler.

Reduceret medlemsbetaling BRAA (-0,2 mio. kr. årligt fra 2023 og frem)

Kommunerne i Business Region Aarhus forventes at blive enige om en reduktion af betalingen for medlemskabet med 20% (fra 10 kr. pr. indbygger til 8 kr. pr. indbygger). Formandskabet har igangsat en skriftlig godkendelsesproces af forslaget blandt medlemskommunerne. For Randers Kommune indebærer det en besparelse på 200.000 kr. årligt fra 2023 og frem. Aftalepartierne er enige om, at besparelsen kan medregnes som generel medfinansiering af nærværende aftale.

Ny økonomisk politik og brug af investeringsmodeller

Randers Kommunes økonomiske politik skal revideres og planlægges fremsendt til politisk behandling i 1. kvartal 2023. Aftalepartierne er i den forbindelse enige om, at forvaltningen i forbindelse med udarbejdelse af forslaget til en ny økonomisk politik, skal vurdere mulighederne for at kommunen kan øge anvendelsen

af investeringsmodeller i budgetlægningen – herunder anvendelsen af de redskaber, som forskningsbaseret og fra centralt hold er udarbejdet til at vurdere mulige afkast af investeringer i velfærdsområderne.

Aftalepartierne er samtidigt enige om, at anvendelsen af investeringsmodeller fortsat skal ske under hensyntagen til kommunens likviditet, og at den enkelte investeringscase skal hvile på en robust grundlag i forhold til forventet tilbagebetaling og vurderede risici.

Kompensation for demografisk udgiftspres (-10 mio. kr. i 2024 og frem)

Der er i basisbudgettet indarbejdet en forudsætning om statslig kompensation for den demografiske udvikling på landsplan på 0,5 mia. kr. årligt i kommende års økonomaftaler mellem regeringen og KL. Randers Kommunes andel heraf indgår som forventede indtægter i basisbudgettet.

Aftalepartierne er enige om, at der kan forudsættes en kompensation vedrørende demografi i økonomaftalen for 2024 på et niveau svarende til 1,1 mia. kr. Forudsætningerne i 2025 og frem ændres ikke, idet aftalepartierne her er enige om, at der er en større grad af usikkerhed i forhold til størrelsen af den kompensation som kommunerne kan forvente.

I forhold til forudsætningerne i basisbudgettet giver ændringen forventede merindtægter på 10 mio. kr. årligt i perioden 2024 og frem. Disse indarbejdes og anvendes som generel finansiering i nærværende budgetaftale.

Anvendelsen af eksterne konsulenter (-1 mio. kr. årligt i 2023 og 2024)

Som generel finansiering af indholdet i nærværende budgetaftale er aftalepartierne enige om, at der skal gennemføres en yderligere reduktion i anvendelsen af eksterne konsulenter svarende til 1 mio. kr. årligt i 2023 og 2024. Reduktionen fordeles ligeligt på tværs af direktørområderne.

Låntagning - fortsat nedbringelse af gæld

Bolig- og Indenrigsministeriet har givet mulighed for øget låntagning i Randers Kommune. Aftalepartierne er enige om, at der på baggrund heraf optages lån på 13 mio. kr. som indgår som generel finansiering af nærværende budgetaftale. Aftalepartierne er endvidere enige om, at udgifterne til områdefornyelse lånefinansieres.

Aftalepartierne konstaterer, at Randers Kommune fortsat (netto) nedbringer gælden.

Udmøntning af anlægspuljen (i alt -20,8 mio. kr.)

Aftalepartierne er enige om at udmønte anlægspuljen afsat til fri prioritering basisbudgettet:

Puljen er på -30,8 mio. kr. i 2026, idet denne dog blev reduceret med i alt 10 mio. kr. som følge af byrådsbeslutninger 12. september 2022. De resterende 20,8 mio. kr. er anvendt til generel finansiering af anlægsinvesteringerne i nærværende aftale.

FGU - yderligere reduktion af budget (-0,5 mio. kr. i 2024)

Der ses en mindre søgning til Forberedende Grunduddannelse (FGU) en hidtil forventet og budgetteret. En reduktion af budgettet er således indeholdt i forslagene til udmøntningen af skoleområdet andel af effektiviseringskravet i 2024 og frem. Det er forvaltningens vurdering, at der usikkerhed omkring udviklingen i søgningen, men det kan meget vel vise sig, at mindreforbruget vil vise sig større end den

allerede forudsatte reduktion. Aftalepartierne er på den baggrund enige om, at budgettet til FGU kan reduceres med yderligere 0,5 mio. kr. i 2024.

Frivilligværket – reduktion af tilskud (0,5 mio. kr. årligt fra 2023 og frem)

Aftalepartierne er enige om at reducere tilskuddet til Frivilligværket med 0,5 mio. kr. årligt fra 2023 og frem.

Frivilligværket modtager grundtilskud fra den statslige pulje til frivilligcentre på 0,350 mio. kr. årligt. For at modtage dette tilskud skal Randers Kommune som minimum medfinansiere et tilsvarende beløb. Randers Kommune vil fortsat bidrage til Frivilligværket med et tilskud som sikrer at statstilskuddet kan opretholdes, så Frivilligværket fortsat kan understøtte foreningerne i deres arbejde.

Udmøntning af effektiviserings- og besparelseskra v (-0,375 mio. kr. fra 2024 og frem)

Aftalepartierne er enige om, at direktionens forslag til udmøntning af effektiviserings- og besparelseskra v i årene 2024-2026 (jf. kataloget udsendt som en del af budgetmaterialet 2023-2026) gennemføres. Dette gælder dog ikke de enkeltforslag, der andre steder i nærværende aftale er fastlagt annulleret eller ændret.

I forbindelse med en opdatering af beregningen vedrørende indregning af 30% ledelsestid i opgørelsen af minimumsnormeringer på daginstitutionsområdet, er der konstateret et forbedring, som ligger ud over det hidtidigt forudsatte. Forbedringen på 375.000 kr. årligt fra 2024 og frem indgår som generel finansiering af nærværende budgetaftale.

Aftalepartierne er enige om, at der som led i forslaget om omlægning af trykkeriet skal ses på muligheder for at etablere en model, der – indenfor en bæredygtig økonomi – kan bevare trykkeriet internt i kommunen. Forvaltningen bedes vurdere dette nærmere frem imod budgetlægningen 2024-2027.

Aftalepartierne er endvidere enige om, at forslaget om udfasning af lokaletilskud til foreninger (udover det lovbestemte niveau) vil blive vurderet igen i forbindelse med kommende års budgetlægninger.

Fagudvalgenes ansvar – økonomisk styring og prioritering

Byrådet har vedtaget en økonomisk politik, der blandt andet definerer kommunens overordnede økonomiske styringsmål og -principper. Efter vedtagelsen af budgettet har fagudvalget ansvaret for de bevillinger, som ligger under det pågældende udvalg. Bevillingsniveauet i Randers Kommune er forholdsvis højt. Det giver det enkelte fagudvalg vide muligheder og fleksibilitet i forhold til at løse økonomiske problemstillinger, som måtte dukke op i løbet af året. Fagudvalgene har således kompetencen til at prioritere og omfordele budgetbeløb indenfor eget bevillingsområde.

Aftalepartierne forventer, at fagudvalgene påtager sig rollen med overordnet styring og prioritering af økonomien på eget ansvarsområde. Der gives i Randers Kommune ikke ufinansierede tillægsbevillinger i løbet af året. Udgangspunktet er derfor, at eventuelle merudgifter skal finansieres indenfor bevillingsområdet selv – om nødvendigt ved at pege på mulige finansieringskilder på tværs af drift og anlæg. Såfremt et fagudvalg i løbet af budgetåret ikke påtager sig den rolle som forventes, er der enighed om, at dette drøftes i kredsen af aftalepartier.

Tilførsel af midler som følge af finanslov 2023

Såfremt kommende forhandlinger om finansloven for 2023 betyder tilførsel af midler til kommunen, er aftalepartierne enige om, at konkret udmøntning af disse skal drøftes nærmere i kredsen af aftalepartier.

Borgmesteren

For Socialdemokratiets byrådsgruppe

For Venstres byrådsgruppe

For Det Konservative Folkepartis byrådsgruppe

Nye Borgerliges byrådsgruppe

For Dansk Folkepartis byrådsgruppe

For Radikale Venstres byrådsgruppe

Bilag: Ny 10-årig investeringsplan på anlægsområdet

Årene 2023-2026 indgår i basisbudgettet B2023-2026. Beløb i mio. kr. i 2023-priser.

Anlægsprojekter	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Pulje til IT og udvikling af folkeskolerne	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0
Pulje til breddeidræt og idrætsanlæg	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
Byen til Vandet/Flodbyen Randers	13,7	13,7	13,7	13,7	13,7	13,7
Byen til Vandet - opsparing til Klimabro ¹	23,0	25,0	27,0	29,0		
Infrastrukturpulje - veje, cykelstier, sikre skoleveje	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Private vejes istandsættelse, udgifter	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Private vejes istandsættelse, indtægter	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9	-0,9
Bygningsvedligehold	54,6	56,8	56,8	56,8	56,8	56,8
Pulje til energibesparende foranstaltninger ²	16,4	16,4	16,4	16,4	16,4	16,4
Naturforvaltningsprojekter	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8
Pulje til indsats mod dårlige boliger, netto	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Pulje til byfornyelsesprojekter, netto	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
I alt eksklusiv prioriteringspulje	140,4	144,6	146,6	148,6	119,6	119,6
Pulje til politisk prioritering - inkl. demografisk udbygningsbehov	44,6	45,4	48,4	51,4	80,4	80,4
I alt inkl. prioriteringspulje	185,0	190,0	195,0	200,0	200,0	200,0

- 1) Håndteres som en kasserervation under finansforskydninger. Med den angivne opsparing vil der samlet være opsparet ca. 50% af den anslåede anlægsudgift til etablering af Klimabroen i 2030. Restbeløbet forudsættes finansieret via statsligt anlægstilskud og/eller lånedispensations.
- 2) Låneberettigede udgifter